

تاریخچه آموزش و پرورش

حمیدرضا نصرآبادی
پروژه دات کام

www.Prozhe.com

نهاد آموزش و پرورش

■ نهاد آموزش و پرورش تحت تاثیر دو عامل بوده است:
✓ حکومت
✓ خاستگاه اجتماعی اقتدار طلبان جامعه

■ آموزش و پرورش شامل ماهیتی محافظه کارانه و خصلتی طبقاتی و مخصوص قشر مرفه و اشرافی جامعه بود .

مدارس در جوار مساجد

- هدف از دایر کردن نهاد آموزش عمومی در جوار مساجد از دوره صدر اسلام تا قرن چهارم هجری، اجتماعی کردن فرد و سازگار نمودن او با جامعه و انتقال میراث فرهنگی جامعه محلی بوده است.

مسجد و مدرسه آقا بزرگ کاشان

دوران صفویه

- در دوران صفویه فرایند تعلیم و تربیت تحت الشعاع عقاید مذهبی که در آن عصر نیرومندترین عامل وحدت و یگانگی فرهنگ بود قرار گرفت .

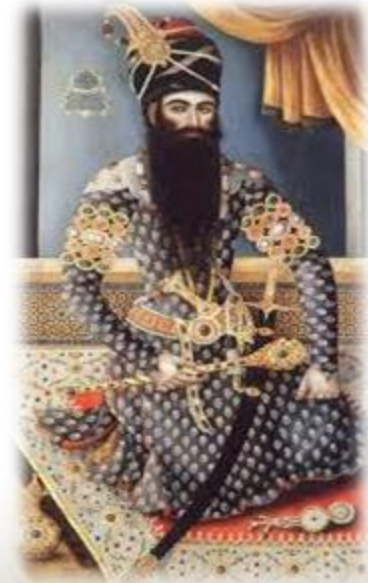
مدرسه چهارباغ در اصفهان

هدف از تعلیم

- هدف از تعلیم آن است که فرد به گونه ای تربیت شود تا توشه آخرت برگیرد.

دوران افشاریه، زندیه، قاجار

- در دوران سلطنت نادرشاه افشار، کریم خان زند و فتحعلی شاه قاجار، به واسطه انگیزه کشورگشایی و لشکرکشی نادر، به فرهنگ و تعلیم و تربیت عامه توجه خاصی نشد و روند فعالیتهای آموزش و پرورش همانند دوره های قبل دچار رکود شد.

مکتب خانه

- برای کودکان و خردسالان مدارس در قالب مکتب خانه هایی دایر شد ولی باز هم برای عموم نبودند.

دوران عباس میرزا و محمدشاه

- در زمان عباس میرزا و محمد شاه به خاطر تماس های مکرر دولت ایران با دولتهای خارجی مثل فرانسه باعث شد که ایرانیان اصلاح طلب از امکانات و کانونهای آموزشی و دانشگاهی آنها آگاهی یابند که این آگاهی سبب تشویق و ترغیب آنها را فراهم کند که به شدت به توسعه فرهنگ عمومی و صنایع جدید برای استقلال کشور اعتقاد دارند.
- قابل به ذکر است که این آگاهی ها برای جبران عقب ماندگی فرهنگی کشور بسیار مؤثر بود.

تأسیس دارالفنون

- با تأسیس دارالفنون که بانی آن امیرکبیر بود گام مؤثری در توسعه آموزش و پرورش ایران برداشته شد.
- هیئت امنای دارالفنون با استخدام معلمان اروپایی در رشته های مختلف در شناساندن فرهنگ غرب مؤثر بودند.

دوران مشروطیت

- برخی از اندیشمندان مثل میرزا آقای کرمانی، از نظام کهن و ناکارآمد تعلیم و تربیت دوران خود انتقاد می کردند. از اینرو زمینه برای تلاش های مشروطه خواهی و ظهور نهضت مشروطه فراهم شد.
- با آغاز حکومت مشروطه و قوه مقننه قانون تحصیل اجباری برقرار شده و بر تحصیل و آموزش عمومی شهر و روستا تأکید شد.

میرزا آقاخان کرمانی

قوانین مؤثر بر توسعه آموزش و پرورش از مشروطه به بعد

■ سال ۱۲۹۰ شمسی:

از جامع ترین آموزش و پرورش در دوران مشروطه بود که شامل ۲۸ ماده بود.

- ماده ۱: مکتب و مدرسه به مؤسساتی اطلاق شده که به منظور تربیت علمی، اخلاقی و بدنی کودکان و نوجوانان ارائه می گردد.
- ماده ۲: آموزش ابتدایی برای عموم ایرانیان اجباری اعلام شد.
- ماده ۳: مکاتب دو گروه می باشد:
 - ✓ رسمی: مدارس که دولت تأسیس نموده
 - ✓ غیر رسمی: مدارس که بانی مخصوص دارد

قوانین مؤثر بر توسعه آموزش و پرورش از مشروطه به بعد

■ سال ۱۳۰۰ شمسی:

اداره ی کلیه سازمانهای فرهنگی و تنظیم برنامه های تحصیلی، به وزارت فرهنگ و شورای عالی فرهنگ واگذار شد.

■ سال ۱۳۰۷ شمسی:

قانون اعزام دانشجو به خارج از کشور تأسیس شد. به موجب این قانون به مدت ۶ سال، هر سال یکصد دانشجو برای فراگیری فنون و علوم جدید بپردازند. بدین منظور آموزش و پرورش باید از میان فارغ التحصیلان ممتاز دوره متوسطه گزینش نماید.

■ سال ۱۳۱۲ شمسی:

در اسفند ماه ۱۳۱۲ قانون تربیت معلم تصویب شد و از معلمان به عنوان خدمتگزاران رسمی مملکت یاد شد.

قوانین مؤثر بر توسعه آموزش و پرورش از مشروطه به بعد

■ سال ۱۳۱۳ شمسی:

قانون تأسیس دانشگاه به تصویب رسید.

■ سال ۱۳۲۲ شمسی:

قانون آموزش اجباری به تصویب مجلس رسید که مقرر گردید طی ۲ سال آموزش ابتدایی به صورت اجباری و هماهنگ به اجرا در آید.

■ سال ۱۳۲۸ شمسی:

برنامه در ۴ ساله ابتدایی به تصویب رسید که به موجب آن دوره ی ابتدایی در شهرها ۶ سال و در روستاها ۴ ساله شد.

■ سال ۱۳۳۰ شمسی:

دوره آموزش ابتدایی در شهر و روستا ۶ سال تعیین شد و سن ورود به این دوره هم ۶ سالگی تعیین شد.

قوانین مؤثر بر توسعه آموزش و پرورش از مشروطه به بعد

■ سال ۱۳۴۱ شمسی:

طرح سپاه دانش مقرر شد. یعنی دولت عده ای از مشمولان دیپلمه قانون نظام وظیفه را مأمور آموزش در روستاها کند.

■ آذرماه سال ۱۳۴۳ و بهمن ماه سال ۱۳۴۶ شمسی:

✓ در قانون تکلیف وزارتخانه ها، وزارت فرهنگ به سه وزارتخانه تفکیک شد:

- وزارتخانه آموزش و پرورش: عهده دار آموزش عمومی
- وزارتخانه علوم و آموزش عالی: عهده دار آموزش عالی و تحقیقات علمی
- وزارتخانه فرهنگ و هنر: عهده دار حفظ و توسعه میراث فرهنگی

✓ امور مربوطه به تربیت بدنی به سازمانی وابسته به نخست وزیری واگذار شد.

✓ طرح جدید آموزش و پرورش تدوین شد و این طرح پس از تصویب به اجرا در آمد که به موجب این طرح اهداف اصول و محتوای آموزش و پرورش مورد تجدید نظر قرار گرفت.

قوانین مؤثر بر توسعه آموزش و پرورش از مشروطه به بعد

■ سال ۱۳۴۸ شمسی:

قانون شورای آموزش و پرورش منطقه ای به تصویب رسید. در جهت غیر متمرکز نمودن برخی امور، این قانون وزارت آموزش و پرورش را مکلف کرد در هر منطقه امکانات واگذاری امور مالی و اداری آموزش و پرورش به مردم از طریق تشکیل شورای آموزش و پرورش منطقه را فراهم کند.

■ سال ۱۳۵۲ شمسی:

دومین دانشگاه از راه دور به نام دانشگاه آزاد ایران تأسیس شد که هدفش آموزش از راه دور و افزایش ظرفیت پذیرش نظام آموزش عالی برای تربیت نیروی انسانی، دانش آموخته و کارآمد بود.

■ سال ۱۳۶۴ شمسی:

پس از یک دوره مطالعات به پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش شورایی به نام شورای تغییر بنیادی نظام آموزش و پرورش مأمور انجام بررسی های لازم و ارائه طرح بنیادی نظام آموزش و پرورش بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی شد.

طرح بنیادی نظام آموزش و پرورش بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی

این طرح شامل پنج بخش است:

- بخش اول:
مبانی تعلیم و تربیت اسلامی بررسی شد.
- بخش دوم:
اهداف کلی تعلیم و تربیت اسلامی تشریح شد.
- بخش سوم:
اصول حاکم بر نظام آموزش و پرورش بررسی شد.
- بخش چهارم:
ساختار و تشکیلات نوین نظام آموزش و پرورش ارائه شد.
- بخش پنجم:
شیوه های اجرای طرح نظام آموزش و پرورش معرفی شد.

نظام جدید به صورت نیمسال واحدی

ارزیابی اجرای طرح نظام جدید آموزش متوسطه به صورت نیمسال واحدی نشان داد که به خاطر موارد زیر نتوانسته به اهداف نهایی خویش دست یابد و مورد حمایت والدین و بعضی از مسئولان آموزش و پرورش قرار نگرفت:

- کوتاه بودن زمان آموزش
- تعداد درس ها در هر نیمسال
- عدم ایجاد ارتباط عاطفی میان معلم و دانش آموز
- کمبود دبیران کار آزموده
- کمبود وسایل و ابزار کار
- نبود ضمانتهای مالی و قانونی
- فقدان همکاری و حمایت وزارتخانه ها و سازمانهای دولتی و ...

تحلیل چند مسأله اساسی که نظام آموزش و پرورش کشورمان در دوران فراز و نشیب خود با آن روبرو بوده است:

- یکی از علل بی حاصلی فعالیتهای اصلاحی در زمینه آموزش و پرورش آن است که هرگاه اهداف آموزش و پرورش تغییر کرد، سازمان و تشکیلات تازه ای برای تحقق بخشیدن به آرمانها و ارزشهای جدید در حوزه ی نیاز جامعه به وجود نیامد.
- به علت ضعف فرهنگ برنامه ریزی تحولاتی در خور نیاز در زمینه روشها و محتوای آموزش و پرورش و تأمین معلمان و کارکنان شایسته ای که بتوانند با ابزار و تجهیزات لازم نقش کلیدی در تحقق برنامه های اصلاحی آموزش و پرورش ایفا نمایند، صورت نگرفته است.
- بررسی تحولات آموزش و پرورش در ایران نشان میدهد که به علت نبود فرایند ارزیابی از نتایج و پیشرفت هر یک از مراحل اجرایی برنامه های اصلاحی و سرانجام فقدان ضمانتهای اجرایی، قانونی و مالی، دست اندرکار این امر تعلیم و تربیت ناگزیر به دوباره کاری در امر اصلاحات شده اند. که هم اکنون این فقدان ها و کم و کاست ها در نظام آموزش و پرورش و حتی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی هم دیده می شود.

با تشکر از توجه شما عزیزان

هرگونه سؤالات خود را با ما در وبلاگ مطرح نمایید

www.Prozhe.com